

514.5

99

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

ЄРМОЛОВА ВАЛЕНТИНА МИХАЙЛІВНА

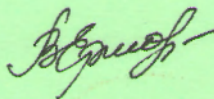
УДК: 796.032 : 371.21

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ
ПРОЦЕС ШКОЛЯРІВ**

24.00.01 – Олімпійський і професійний спорт

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного
виховання і спорту

Київ – 2010

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту

Науковий керівник доктор педагогічних наук, професор Булатова Марія Михайлівна, Національний університет фізичного виховання і спорту України, професор кафедри здоров'я, фітнесу і рекреації

Офіційні опоненти:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Москаленко Наталія Засилівна, Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту, проректор з наукової роботи;

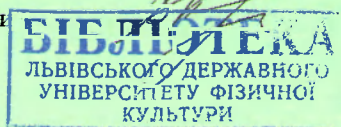
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Томенко Олександр Анатолійович, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка, доцент кафедри логопедії та біологічних основ фізичної культури

Захист відбудеться 23 грудня 2010 р. о 14⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.829.01 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

з дисертацією можна ознайомитись у бібліотечі Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

Автореферат розіслано 19 листопада 2010 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. І. Воронова

1832

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Сучасному періоду розвитку України притаманна ланістична філософія освіти і виховання, нові моделі навчання – оновлена адигма, яка найповніше відповідає сучасним соціально-економічним реаліям, ціональним і загальнолюдським цінностям, що формується у державі.

Важливе місце у структурі ціннісних орієнтацій займають гуманістичні ості, формування яких є необхідною умовою духовного становлення особистості.

Гуманістичні ідеї входили ще до концепції виховання античного періоду, нією зі складових якої була калпокагатія – духовно-естетичний ідеал ьогрецької культури – привертав увагу вчених, педагогів, громадських діячів агьох поколінь (Аристотель, 1975; Л. Кун, 1982; С. Durantez, 1994; М. Платонов, 2002).

Складні питання взаємозв'язку і взаємовпливу розумового, духовного, етичного і фізичного розвитку, що впливали на виховання, були предметом ідження європейських педагогів і просвітителів кінця ХІХ – початку ХХ ст. Ф. Лесгафт, 1889; О.Д. Бутовський, 1898; Р. Coubertin, 1919).

Засновник сучасного олімпізму П'єр де Кубертен також вважав необхідним очасний розвиток духовних, фізичних та інтелектуальних якостей людини. Ним то сформульовано ідеологію олімпізму, котра лягла в основу олімпійської освіти – агогічного феномену, що набув подальшого розвитку у працях учених різних іін світу (С. Diem , 1960; О. Szymiczek, 1969; Л. Кун, 1982; В.І. Столяров, 1992; М. Платонов, 1994; D. Binder, 1995; М.М. Булатова, 2005).

Питання впровадження у процес навчання й виховання елементів мпійської освіти як позитивного фактора, що сприяє гуманізації суспільства, йшли відображення у роботах вітчизняних дослідників (Н.В. Москаленко, 2005; М. Вацеба, 2007; С. Магвєєв, 2007; О. Томенко, 2008).

Результати досліджень дають підставу припустити, що одним із ефективних ходів до вирішення проблем, які стоять перед сферою освіти на сучасному етапі итку українського суспільства, може стати система організації навчально-ковного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах на основі олімпійської ології через інтеграцію олімпійської освіти в практику роботи школи.

ьність, що лежить в основі цієї освіти, здатна сприяти вихованню психічно і ично здорової людини, патріота, працездатної, толерантної, законослухняної, і у повсякденному житті дотримується правил чесної гри. Філософія олімпізму кликана допомогти школярам зробити правильний вибір для удосконалення еї особистості, що сприятиме особистісному розвитку.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема інтеграції олімпійської іти в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів ще остатньо досліджена у педагогічній теорії, а тому не знайшла належного ображення у практичній діяльності закладів освіти, не мають ґрунтового криття і обґрунтування зміст, форми і методи її впровадження у практику оти школи.

Актуальність зазначеної проблеми, її важлива соціальна значущість обумовили вибір теми дисертаційного дослідження та визначили його мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційне дослідження проведено відповідно до «Зведеного плану НДР у сфері фізичного виховання і спорту на 2006–2010 роки» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.1.1 «Система олімпійської освіти в загальноосвітніх навчальних закладах» (№ державної реєстрації 0105U001389). Роль здобувача полягала у розробці й обґрунтуванні структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів та схеми організації підготовки різних категорій педагогічних працівників до діяльності з впровадження олімпійської освіти у практику роботи загальноосвітньої школи.

Мета дослідження полягає у розробці та обґрунтуванні теоретико-методичних засад і технологій інтеграції олімпійської освіти у систему навчально-виховного процесу школярів.

Завдання дослідження:

1. Визначити історичні передумови формування олімпійської освіти як елемента гуманізації освіти і виховання дітей та молоді.

2. Обґрунтувати теоретичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

3. Визначити взаємозв'язок олімпійської освіти з комплексом основних показників ефективності навчально-виховного процесу школярів.

4. Розробити модель інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів та експериментально перевірити її ефективність.

Об'єктом дослідження є навчально-виховний процес школярів загальноосвітніх навчальних закладів.

Предмет дослідження – інтеграція олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів загальноосвітніх навчальних закладів.

Методи дослідження. У процесі виконання дисертаційної роботи відповідно до мети і завдань дослідження було застосовано історико-логічний, конкретно-історичний методи, аналіз наукової літератури та нормативно-правових документів; опитування; анкетування; педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що:

- вперше розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів;
- визначено вплив олімпійської освіти на комплекс основних показників ефективності навчально-виховного процесу школярів: рівень навчальних досягнень; охоплення заняттями фізичною культурою і спортом, заняттями художньо-естетичного циклу; прояви антисоціальної поведінки; рівень захворюваності;

- вперше розроблено та теоретично обґрунтовано систему організації підготовки різних категорій педагогічних працівників до діяльності з інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів;
- доповнено дані про форми впровадження олімпійської освіти, що виявились ефективними у процесі дослідження.

Практична значущість одержаних результатів визначається розробкою методології інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

Матеріали дослідження можуть бути ефективно використані у практиці роботи загальноосвітніх навчальних закладів різних типів; при створенні навчальних підручників і посібників з олімпійської освіти для студентів та педагогічних працівників; у спеціалізованих вищих навчальних закладах у межах вивчення навчальної дисципліни «Олімпійський і професійний спорт» за темами «Олімпійська освіта» та «Олімпійська освіта в Україні». Здійснений у роботі аналіз стану олімпійської освіти в зарубіжних країнах та в Україні може бути використаний у діяльності органів управління освіти, спорту, національних олімпійських академій.

Дисертантом розроблено і впроваджено в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів:

- 1) структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів;
- 2) комплект навчально-методичних матеріалів з елементами олімпійської освіти для забезпечення викладання предмета «Фізична культура» у 1–4 та 5–12 класах загальноосвітніх навчальних закладів:
 - програму для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура». 5–12 класи;
 - експериментальну навчальну програму «Фізична культура» для учнів 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів;
 - підручники з предметів «Основи здоров'я і фізична культура» (4 клас), «Фізична культура» (5, 6, 7, 8, 9 класи) для учнів загальноосвітніх навчальних закладів (у співавторстві);
- 3) навчальну програму спеціального курсу «Основи олімпійських знань» (для учнів 5–12 класів);
- 4) серію методичних рекомендацій «Олімпійська освіта в школі» для забезпечення впровадження олімпійської освіти в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів України.

Започатковано рубрику «Олімпійська освіта в школі» у фаховому науково-методичному журналі «Фізичне виховання в школі».

Результати впровадження підтверджено відповідними актами.

Особистий внесок здобувача в розробку досліджуваної наукової проблеми полягає у визначенні та розробці теоретичних і методичних засад інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів, виявленні її впливу на гуманістичну спрямованість процесу навчання і виховання, всебічного розвитку дітей та у розробці навчально-методичних матеріалів для забезпечення

впровадження олімпійської освіти в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів.

У спільних публікаціях здобувачеві належить формулювання наукової проблеми, визначення мети і завдань дослідження, аналіз теоретичних та емпіричних матеріалів.

Апробація результатів дослідження. Матеріали роботи та результати дослідження оприлюднено:

а) на міжнародному рівні – на Континентальному семінарі «Олімпійська освіта: виховання, освіта, здоровий спосіб життя» (Київ, 2007); на XII Міжнародному науковому конгресі «Сучасний олімпійський і паралімпійський спорт і спорт для всіх» (Москва, 2008); на XIII Міжнародному науковому конгресі «Олімпійський спорт і спорт для всіх» (Алмати, 2009);

б) на всеукраїнському рівні – на науково-теоретичних та науково-практичних семінарах «Олімпійська освіта в системі національної освіти» (Київ, 2007); «Олімпійська освіта: проблеми і перспективи» (Київ, 2008); «Роль олімпійської освіти у формуванні моральних і фізичних якостей особистості дитини» (Київ, 2008), «Реалізація олімпійської освіти в школах України» (Київ, 2009); на Всеукраїнському семінарі «Сучасні тенденції реформування фізичного виховання школярів» (Київ, 2009).

Окремі результати дослідження було висвітлено на нараді-семінарі НОК України (Запоріжжя, 2007), засіданнях Комісії НОК України «Олімпійська освіта і культура» (2007–2009), науково-практичних семінарах для педагогічних працівників Всеукраїнської мережі шкіл олімпійської освіти (2007–2010), та сесіях Олімпійської академії України (Київ, 2007–2010).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 29 наукових праць, серед яких 6 підручників (у співавторстві), 13 статей у спеціалізованих науково-теоретичних і науково-методичних журналах та збірниках, рекомендованих Вищою атестаційною комісією України.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційну роботу викладено на 187 сторінках основного тексту. Вона складається зі вступу, шести розділів, висновків, додатку, списку використаної літератури (287 джерел, із них 43 зарубіжних авторів), ілюстрована 25 таблицями і 46 рисунками.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, вказано на зв'язок роботи з науковим планом, темою; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів і визначено особистий внесок автора; подано інформацію про апробацію результатів дослідження та публікації автора за темою дисертації.

У першому розділі «Історичні передумови формування олімпійської освіти як елемента гуманізації освіти» на широкому матеріалі показано, що витоки олімпійської освіти сягають Стародавньої Греції, де навчання молоді базувалося на всебічному фізичному і духовному розвитку. Ритуали Олімпійських

ігор, що проводились у стародавній Олімпії протягом багатьох століть, носили гуманістичний характер і були першими передвісниками олімпійської освіти для спортсменів і глядачів.

Аналіз науково-педагогічної спадщини П'єра де Кубертена дозволив виявити, що ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор звертав особливу увагу на їхній педагогічний аспект і виховну роль. Закладаючи початок науковому обґрунтуванню спеціального предмета «спортивна педагогіка», він передбачав виникнення олімпійської освіти та її роль у вихованні підростаючого покоління.

Уперше офіційне обговорення питань олімпійської освіти відбулося 1897 р. на сесії МОК у Гаврі. Аналізуючи матеріали олімпійських конгресів та сесій МОК, не можна не помітити, що олімпійська освіта як один із шляхів розвитку олімпійського руху та гуманізації всього суспільства постійно знаходиться у полі зору Міжнародного олімпійського комітету.

Міжнародна система олімпійської освіти сформувалась завдяки цілеспрямованій діяльності багатьох організацій: Міжнародного олімпійського комітету, Міжнародної олімпійської академії, національних олімпійських академій, Олімпійського музею в Лозанні та Центрів олімпійських досліджень, що займаються питаннями поширення олімпійських ідеалів і цінностей, вивчення і реалізації суспільних і виховних принципів Олімпійських ігор. Значну підтримку у реалізації завдань, що стоять перед олімпійською освітою, надають Організація Об'єднаних Націй, ЮНЕСКО.

У другому розділі «Методи та організація досліджень» наведено застосований комплекс методів наукового пізнання. Історико-логічний, конкретно-історичний методи та аналіз наукової літератури і документів дозволили визначити місце олімпійської освіти у міжнародному олімпійському русі, її вплив на виховання гармонійно розвиненої особистості, а також виокремити особливості формування систем олімпійської освіти у різних країнах на сучасному етапі. Опитування та анкетування дали можливість визначити ставлення учасників навчально-виховного процесу шкіл до впровадження олімпійської освіти. Педагогічний експеримент дозволив перевірити ефективність розробленої моделі та взаємозв'язок інтеграції олімпійської освіти і комплексу основних показників навчально-виховного процесу школярів. Для визначення ефективності експерименту було використано методи математичної статистики.

На першому етапі (2005–2006 рр.) було проаналізовано аспекти формування та розвитку системи олімпійської освіти у світі на різних історичних етапах, що дозволило визначити історичні передумови її формування та виявити найбільш суттєві сторони діяльності різних соціальних інститутів у її становленні; сформульовано мету, завдання дисертаційної роботи та визначено методи дослідження.

На другому етапі (2006–2007 рр.), спираючись на аналіз літературних джерел, доробок інших авторів із питань, що стосуються предмета дисертаційного дослідження, було визначено теоретико-методичні та організаційні засади олімпійської освіти у світовому контексті.

На третьому етапі (2007–2008 рр.) з метою визначення обізнаності учасників навчально-виховного процесу з питань олімпійської тематики було проведено констатуючий експеримент, під час якого здійснено анкетування 1020 учнів (535 дівчат і 485 хлопців) 4-х, 8-х, 10-х класів; 222 учителів-предметників; 26 директорів загальноосвітніх навчальних закладів та 16 методистів фізичного виховання інститутів післядипломної педагогічної освіти (ІППО) Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Київської, Львівської, Луганської, Сумської, Харківської, Чернівецької, Черкаської областей та м. Києва. Виявлено взаємозв'язок між факторами, що впливають на ефективність навчання, виховання і розвитку учнів відповідно до загальнолюдських моральних цінностей та ідеалів олімпізму. Проведено зіставлення результатів дослідження у різних регіонах та виявлено їхні схожість та відмінності, а також визначено організаційно-педагогічні умови впровадження олімпійської освіти у практику роботи школи.

На четвертому етапі (2008–2009 рр.) розроблено структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. У процесі формуючого експерименту на базі ліцею № 2 м. Житомира (405 учнів), НВК № 60 м. Луганська (1207 учнів), ЗОШ с. Пеньки Старокостянтинівського р-ну Хмельницької обл. (94 учні), ЗОШ № 78 (820 учнів) та гімназії «Потенціал» м. Києва (571 учень), Харківського обласного вищого училища фізичної культури і спорту (218 учнів) апробовано структурно-функціональну модель, визначено її ефективність та зв'язок інтеграції олімпійської освіти з комплексом основних показників навчально-виховного процесу школярів. Здійснено обробку отриманих результатів за допомогою методів математичної статистики. Проведено аналіз та узагальнення результатів дослідження, а також сформульовано висновки дисертаційної роботи.

У третьому розділі **«Формування теоретико-методичних та організаційних засад олімпійської освіти у світовому контексті»** розглянуто сутність олімпійської освіти, її мету, завдання і функції, шляхи впровадження в системи освіти країн світу, а також напрями її розвитку в Україні.

Аналіз особливостей організації олімпійської освіти у світі дозволяє розглядати її як багаторівневий спеціально організований педагогічний процес, що має на меті формування особистості, яка у своїх діях і помислах в рамках фізкультурно-спортивної діяльності й у повсякденному житті керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що культивуються олімпізмом та принципами Олімпійської Хартії. Виконуючи статусну, формуючу, інформаційну, профілактичну та мотиваційну функції, вона реалізує освітні, виховні та оздоровчі завдання.

Кінець 80-х – початок 90-х років ХХ ст. відзначився активізацією діяльності фахівців багатьох країн, у тому числі і пострадянських, у формуванні національних систем олімпійської освіти, кожна з яких базується на традиціях країни і власному педагогічному досвіді і реалізується через дві моделі: громадську та громадсько-державну. Однак, найбільшого розвитку олімпійська освіта набула у країнах, що були організаторами Олімпійських ігор.

Динамізм, притаманний сучасній цивілізації, зростання соціальної мобільності і ролі особистості потребують нових підходів і технологій виховання й навчання, формування освітнього середовища як гаранта розвитку особистості. У цих умовах, орієнтуючись на гуманістичні ідеали і цінності олімпізму, олімпійська освіта може стати дієвим інструментом виховання молоді з орієнтацією на самореалізацію і соціалізацію, потребу у власній фізичній і духовній досконалості, причому, не тільки у спорті.

У 90-х роках ХХ ст. в Україні почала формуватися національна система олімпійської освіти за громадською моделлю. Підписання Договору про співробітництво між Національним олімпійським комітетом України та Міністерством освіти і науки України дозволило перейти до громадсько-державної моделі реалізації олімпійської освіти. Сьогодні це визнана у світі фундаментальна система, що реалізується у двох відносно самостійних напрямках – загальноосвітньому та спеціально-освітньому.

У четвертому розділі «Аналіз обізнаності учасників навчально-виховного процесу з питань олімпійської освіти» представлено результати констатуючого експерименту. Вони дозволили виявити, що окремі відомості про історію та сьогодення Олімпійських ігор мають 59,31 % учнів, 83,98 % школярів мають бажання отримати більше інформації з цієї тематики, причому найбільш прийнятним середовищем для цього називають загальноосвітні та позашкільні (спортивного профілю) навчальні заклади.

Результати, отримані у ході анкетування, дали змогу визначити, що 84,90 % школярів вважають заняття фізичною культурою і спортом невід’ємною складовою здорового способу життя, але тільки 77,25 % опитаних займаються фізичною культурою і спортом. Встановлено, що 94,31 % учнів мають позитивне ставлення до гармонійного розвитку особистості, розуміючи під цим поєднання міцності тіла, духу і розуму, що, у свою чергу, значно розширює можливості формування гуманістичних рис у школярів.

Педагогічні працівники у своїй більшості (95 % учителів, 88,46 % директорів шкіл, 81,25 % методистів ІІІПО) вважають, що ідеали і цінності олімпізму можуть стати однією із вагомих складових ідеологічної основи навчально-виховного процесу сучасної школи. Проте, до впровадження олімпійської освіти виявились цілком готовими лише 29,28 % вчителів і 31,25 % методистів фізичного виховання ІІІПО.

З’ясовано, що однією з важливих організаційно-педагогічних умов впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів є його науково-методичне забезпечення.

У п’ятому розділі «Теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів України» визначено організаційно-педагогічні умови інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школи; розроблено структурно-функціональну модель її інтеграції в навчально-виховний процес школярів і перевірено ефективність, визначено вплив впровадження олімпійської освіти на комплекс основних показників навчально-виховного процесу школярів.

Формування гармонійно розвиненої особистості через інтеграцію олімпійської освіти в навчально-виховний процес являє собою самостійну систему, яка виступає одним із елементів загальної системи роботи навчального закладу, а також державних і громадських організацій, що опікуються вирішенням зазначеної проблеми. Для такої системи характерні зв'язки її елементів: по-перше: мети, завдань і принципів; по-друге: змісту, форм і методів; по-третє: функцій зазначеної вище діяльності; по-четверте: рівнів педагогічного впливу. Таке бачення системи для нашої дослідницької роботи виявилось прийнятним, оскільки з'являється можливість різнобічного розгляду діяльності загальноосвітнього навчального закладу, з урахуванням нових шляхів для її удосконалення.

Олімпійська освіта як гуманістичний педагогічний процес формування особистості керується базовими *принципами* виховання, якими виступають: науковість і доступність, системність і наскрізність, неперервність та практична цілеспрямованість, превентивність, гуманізм та інтегративність.

Серед *функцій* педагогічної діяльності з олімпійської освіти розрізняємо статусну, формуючу, мотиваційну, інформаційну, профілактичну, що реалізуються на двох рівнях педагогічного впливу: загальному та індивідуальному.

Змістом олімпійської освіти є визначене коло знань про історію і сьогодення олімпійського руху, проблеми та перспективи його розвитку; уміння, навички фізкультурно-спортивної та соціальної діяльності, відображених у навчальних програмах, системі позакласної та позашкільної роботи.

Формами олімпійської освіти виступають різновиди організації навчальної діяльності та процесу виховання, способи зовнішнього вираження змісту навчально-виховної роботи, що розподіляються на урочні та позаурочні.

Методи впровадження олімпійської освіти – це сукупність дій учителя й учнів, у процесі яких відбувається засвоєння учнями знань олімпійської тематики, формування умінь і навичок організації та проведення рухової діяльності як основи олімпійської освіти, умінь і навичок, пов'язаних з мистецькою діяльністю. У процесі олімпійської освіти словесні, наочні та практичні методи навчання використовують рівною мірою.

Визначення процесуальних компонентів інтеграції олімпійської освіти дало можливість систематизувати процес у його єдності і закономірності та розробити структурно-функціональну модель її інтеграції в навчально-виховний процес школярів (рис. 1), яка передбачає: формування соціально ціннісних мотивів будь-якої діяльності (навчальної, спортивної, ігрової, суспільно корисної тощо); розвиток організаторських навичок (організованості, відповідальності, взаємодопомоги тощо); формування і розвиток навичок фізичного та інтелектуального самовдосконалення (самостійні заняття фізичною культурою і спортом, самоорганізації, самореалізації, корекції вчинків, визначення особистої життєвої позиції); виховання позитивних моральних і фізичних якостей гідного громадянина суспільства, учнівського або трудового колективу, родини (прагнення до фізичного, духовного вдосконалення, систематичних занять фізичною культурою і спортом, здорового способу життя).

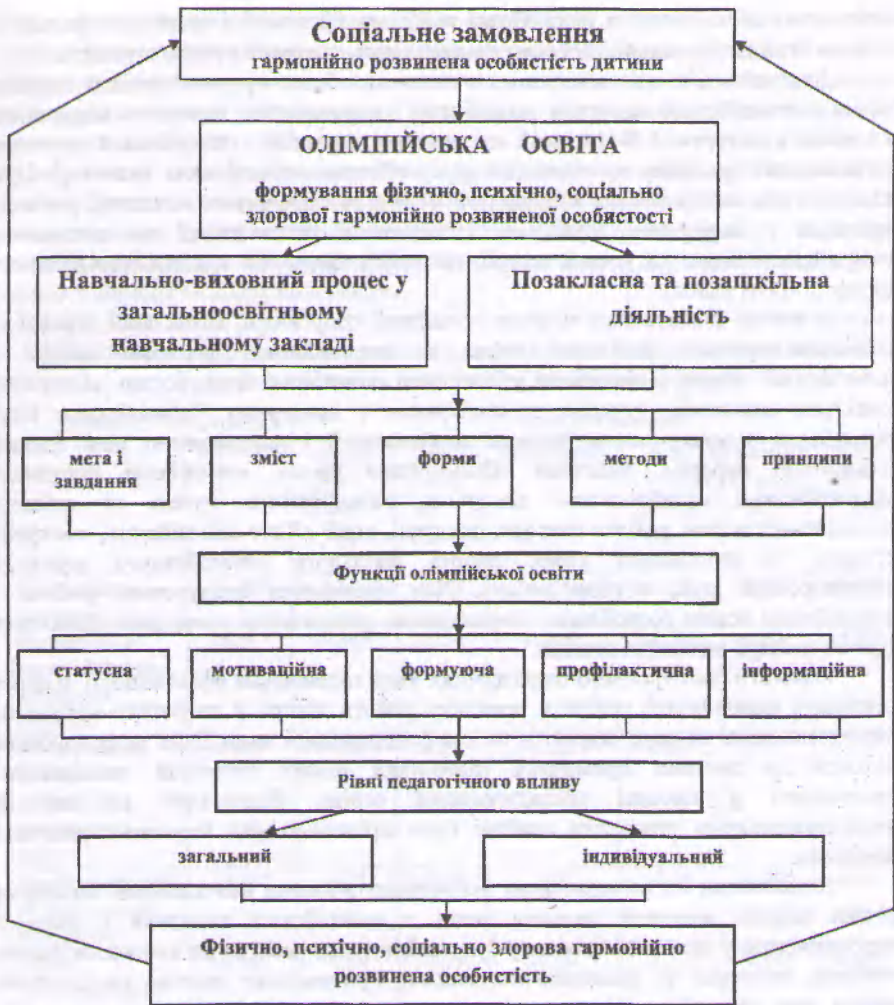

Рис. 1. Структурно-функціональна модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів

Пропонована модель носить варіативний характер, оскільки не існує навчальних закладів з однаковими умовами та однаковим контингентом учнів. Усі компоненти моделі доповнюють один одного і проявляються у єдності, але для різних навчальних закладів наповнюваність її компонентів може різнитися залежно від типу, місця знаходження, специфіки роботи, традицій і можливостей закладу. Саме тому розроблена нами структурно-функціональна модель спільно з педагогічними колективами експериментальних навчальних закладів була

адаптована до кожного із них: обрані найбільш ефективні і прийнятні форми та методи інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

Для забезпечення змістовного наповнення безпосередньої моделі надання знань з олімпійської тематики розроблено і впроваджено навчальні підручники «Фізична культура» (4–9-ті класи), що включають розділи з олімпійської тематики, та навчальну програму спеціального курсу «Основи олімпійських знань» (5–11-ті класи), а для використання контекстної моделі та підвищення мотивації учнів до навчання – інтегровані програми і методичні рекомендації до викладання олімпійських знань на уроках історії, географії, предметів художньо-естетичного циклу (5–11-ті класи).

Із метою формування навичок організації спортивної, навчальної, ігрової та соціально-корисної діяльності поряд із традиційними формами роботи з олімпійської освіти (олімпійські уроки, малі олімпійські ігри, бесіди, вікторини, конкурси малюнків, зустрічі з чемпіонами і призерами Олімпійських ігор) розроблено з урахуванням вихових особливостей і впроваджено нові форми: олімпійські перерви, змагання «Олімпійська миля», олімпійські фестивалі, «Олімпійський калейдоскоп», діяльність олімпійського музею та кабінету олімпійської освіти, робота лекторських груп, акції «Лист олімпійцям», конкурси стінних та друкованих газет, робота шкільного олімпійського комітету, волонтерський рух, клубна робота. Для проведення позаурочної роботи з олімпійської освіти розроблено і впроваджено різноманітні навчально-розвиваючі ігри та сценарії виховних заходів.

Однією з організаційно-педагогічних умов підвищення ефективності процесу інтеграції олімпійської освіти в практику роботи школи є теоретико-методична підготовка педагогічних кадрів. Із метою її підвищення нами було запропоновано підходи до системи організації підготовки різних категорій педагогічних працівників у процесі післядипломної освіти. Відповідно до неї на республіканському рівні для освітян було проведено ряд науково-практичних семінарів.

Незважаючи на використання експериментальними навчальними закладами різних шляхів, моделей надання знань з олімпійської тематики і форм її впровадження, у ході експерименту було забезпечено реалізацію взаємопов'язаних освітніх, виховних та розвиваючих завдань, притаманних системі національної освіти, про що свідчать позитивні зрушення у комплексі основних показників навчально-виховного процесу: рівня навчальних досягнень школярів; охоплення учнів заняттями фізичною культурою і спортом та предметами художньо-естетичного циклу; громадянська свідомість та рівень захворюваності (табл. 1).

Проведене дослідження підтвердило, що інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів як інноваційна педагогічна технологія сприяє гармонійному розвитку дітей і може реалізуватися різними шляхами, які залежать від типу, місця знаходження, специфіки роботи, традицій і можливостей навчального закладу за умов: застосування інноваційних підходів у системі управління навчально-виховним процесом сучасного навчального закладу; позитивного ставлення вчителів до діяльності учнів у процесі навчання й

на: а) вивченні теоретичних основ; б) введенні у мистецтво; в) організації та проведенні рухової діяльності як основи олімпійської освіти.

Результати наших досліджень збігаються із спостереженнями Г.Ф. Петльованого (1997, 2002, 2003), К. Георгіадіса (2007), В.С. Родиченка, В.І. Столярова (1996, 2002), що стосуються формування у дітей позитивних духовно-моральних якостей у процесі соціально-педагогічної діяльності, пов'язаної з олімпійською освітою, а також підтверджують дані досліджень Р. Naul (2008), К. Георгіадіса (2007), Ц. Висоцького (2006) про позитивну роль знань з олімпійської тематики у процесі навчання дітей.

Наші результати узгоджуються з дослідженнями М.М. Булатової (2002), В.І. Столярова (1997, 1998, 2007), Д. Біндер (1995) у плані того, що навчально-виховний процес школярів, в якому ідеологія олімпізму займає провідне місце, сприяє формуванню в учнів життєвої філософії, котра виходить далеко за межі спорту і спонукає їх до прагнення кращих результатів не тільки у фізкультурно-спортивній діяльності, а й у всіх сферах повсякденного життя, до становлення їхньої громадянської позиції та реальної поведінки, вибору способу життя, що відповідає загальнолюдським цінностям та цінностям олімпізму.

Аналіз досліджень дозволив підтвердити точку зору В.Г. Стулікова (1996), Ю.М. Чернецького (2001) про сприяння олімпійської освіти створенню для школярів здоров'язберігаючого та здоров'язміцнюючого середовища.

Одним із результатів нашого дослідження стало підтвердження теоретичних положень А.Т. Контаністова (2003) про існування контекстного і безпосереднього видів реалізації олімпійської освіти, які успішно були використані у процесі нашого експерименту.

Доповнено інформацію інших учених про:

- сприяння безпосередньої моделі реалізації олімпійської освіти формуванню і розвитку фізичних та моральних якостей школярів, вихованню потреби у систематичних заняттях фізичними вправами та веденні здорового способу життя (Х. Броунлі, 1998; О.А. Ісаєв, 1998; В.І. Столяров, 1998; Г.М. Полікарпова, 2005; Л.І. Лубишева, 2007);

- зміст і форми інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів (Б. Ришняк, 1998; К.Н. Єфременков, 1998; І. Смалінскайте, 2002; Л.М. Аллакаєва, 2003; М.В. Антипова, 2002; В. Гигоревич, 2007).

До принципово нових результатів дослідження слід віднести:

- структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів;

- визначення впливу інтеграції олімпійської освіти на комплекс основних показників ефективності навчально-виховного процесу школярів: рівень навчальних досягнень, охоплення дітей заняттями фізичною культурою і спортом, заняттями художньо-естетичного циклу, а також проявів антисоціальної поведінки та рівень захворюваності учнів;

- методикку організації системи підготовки педагогічних працівників на різних рівнях для їх діяльності з інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів;

- комплект науково-методичного забезпечення процесу інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес (навчальна програма курсу «Основи олімпійських знань», посібники і підручники для школярів, методичні посібники для вчителів, впровадження рубрики «Олімпійська освіта в школі» у щомісячному журналі «Фізичне виховання в школі»).

ВИСНОВКИ

1. Аналіз літературних джерел та практичного досвіду організації олімпійської освіти дозволив встановити, що багатьма ученими з різних країн поставлено і вирішено цілий ряд актуальних питань, що стосуються різних аспектів розвитку і впровадження олімпійської освіти в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів, ставлення до цього процесу державних і громадських організацій, окремих учасників навчально-виховного процесу школярів. Проте, не вирішеними залишаються такі проблеми, як відсутність цілісної системи впровадження олімпійської освіти в практику роботи школи – хто повинен опікуватись цим питанням, у процесі яких видів діяльності школярів її впроваджувати; не дістали ґрунтовного розкриття і обґрунтування процесуальні компоненти: зміст, форми і методи її впровадження у практику роботи шкіл України.

2. Історичні передумови формування олімпійської освіти започатковано у Стародавній Греції. Сучасна олімпійська освіта – результат діяльності П'єра де Кубертена та його соратників у створенні концепції «спортивної педагогіки», «олімпізму» й «олімпійської педагогіки». Історичний процес становлення і розвитку системи олімпійської освіти у світі спонукав до створення Міжнародної олімпійської академії, національних олімпійських академії, Олімпійського музею в Лозанні та Міжнародних і національних центрів олімпійських досліджень. В умовах сьогодення питання її реалізації стоять перед державними і громадськими установами й організаціями світової спільноти, що причетні до освіти, фізичної культури та спорту.

3. Вивчення організаційних систем впровадження олімпійської освіти різних країн дозволило визначити їх єдність і взаємозв'язок між метою, завданнями, змістом, методами, принципами, функціями, які являють собою теоретичні засади і сприяють посиленню загальної гуманістичної спрямованості процесу навчання і виховання, всебічного розвитку особистості. Водночас виявлено відмінності, що обумовлені роллю державних і громадських організацій у її впровадженні у навчально-виховний процес закладів освіти. Реалізація олімпійської освіти може здійснюватися через два види моделей: громадську (у більшості країн) та громадсько-державну. У рамках громадської моделі розрізняють два її різновиди: контекстну та безпосередню.

4. В Україні у період з 1991–2006 рр. система олімпійської освіти дітей та учнівської молоді розвивалась за громадською моделлю, а з 2006 р. було сформовано громадсько-державну модель олімпійської освіти. Впровадження і поширення знань про олімпійський рух та олімпійський спорт в Україні

здійснюються у двох відносно самостійних напрямках – загальноосвітньому та спеціально-освітньому. Олімпійська освіта як педагогічний процес реалізує освітні, виховні та оздоровчі завдання. Основними її функціями є статусна, формуюча, інформаційна, профілактична та мотиваційна.

5. Дослідження обізнаності та ставлення учасників навчально-виховного процесу загальноосвітніх навчальних закладів до олімпійської освіти дозволили визначити, що:

- окремі відомості про Олімпійські ігри мають 59,31 % учнів, 83,98 % школярів мають бажання отримати більше інформації з цієї тематики;
- 84,90 % школярів вважають заняття фізичною культурою і спортом невід'ємною складовою здорового способу життя, але тільки 77,25 % опитаних займаються фізичною культурою і спортом;
- 94,31 % учнів позитивно ставляться до гармонійного розвитку особистості, розуміючи під цим поєднання міцності тіла, духу і розуму;
- учні (83,00 %), керівники (88,46 %) і вчителі (95,50 %) загальноосвітніх навчальних закладів, методисти інститутів післядипломної педагогічної освіти (81,25 %) позитивно ставляться до впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес.

6. Теоретичні дослідження дозволили розробити структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів, яка характеризується конкретною метою, завданнями, змістом, оптимальними формами, методами і засобами її організації, розкрити організаційно-педагогічні умови ефективного здійснення цього процесу і підтвердили, що інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів є цілісною дієвою педагогічною системою, що реалізується за певних організаційно-педагогічних умов.

7. Результати впровадження варіативної структурно-функціональної моделі показали, що ефективність процесу інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів як однієї з інноваційних педагогічних технологій у сучасній освіті дає високу результативність за таких організаційно-педагогічних умов:

- застосування інноваційних підходів у системі управління навчально-виховним процесом навчального закладу;
- позитивного ставлення вчителів до діяльності учнів у процесі навчання й виховання і, передовсім, до фізкультурно-спортивної, побудованої на прагненні дотримуватись ідеалів і цінностей олімпізму;
- використання міжпредметних зв'язків;
- створення здоров'язберігаючого та здоров'язміцнюючого середовища, збільшення рухового режиму школярів;
- формування позитивних мотивацій в учнів до занять фізичною культурою і спортом;
- залучення батьків та громадськості до вирішення проблеми гармонійного розвитку дитини засобами фізкультурно-спортивної діяльності;
- розвитку учнівського самоврядування та волонтерського руху;

- виховно-методичного забезпечення процесу інтеграції олімпійської освіти;
- забезпечення теоретико-методичної підготовки педагогічних кадрів у процесі безперервної освіти.

1. Теоретико-методична підготовки педагогічних кадрів та навчально-виховного забезпечення – одна з визначальних умов підвищення ефективності інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

Розроблена методика дозволяє організувати систему безперервної підготовки педагогічних працівників у процесі післядипломної педагогічної освіти з питань впровадження олімпійської освіти на різних рівнях. Позитивні результати дослідно-експериментальної роботи дають підстави рекомендувати для практичного використання комплект навчально-методичних матеріалів, що містить навчальні програми, підручники, навчально-методичні посібники для учнів і педагогів загальноосвітніх навчальних закладів.

9. Впровадження структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів довело її позитивний вплив на комплекс основних показників навчально-виховного процесу: рівень навчальних досягнень, охоплення заняттями фізичною культурою і спортом; охоплення заняттями художньо-естетичного циклу, прояви антисоціальної поведінки, рівень захворюваності, які значною мірою характеризують соціальне замовлення держави на формування і розвиток фізично, психічно, духовно і соціально здорової дитини. Це підтверджується підвищенням в учнів експериментальних навчальних закладів мотивації до навчання на 5,49 % ($p < 0,001$), до занять фізичною культурою і спортом на 5,61 % ($p < 0,001$), до занять художньо-естетичного циклу на 5,40 % ($p < 0,001$). У той самий час, було відмічено зниження рівня проявів антисоціальної поведінки на 0,42 % ($p < 0,05$) та рівня захворюваності на 3,19 % ($p < 0,005$).

Інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів дозволила прилучити більш широкий загальний школярів до гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму, фізкультурно-спортивної діяльності і здорового способу життя, як наслідок, – сприяти вихованню гармонійно розвинутої дитини, вирішуючи завдання, що стоять сьогодні перед українською освітою.

Перспектива подальших досліджень полягає у розробці шляхів впровадження олімпійської освіти у практику роботи дошкільних навчальних закладів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Основи здоров'я і фізична культура : підручник для 4 кл. загальноосвітніх навч. закладів / [Арефьев В. Г., Ермолова В. М., Качеров О. Б. та ін.] — К. : Просвіта, 2004. — 176 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

2. Фізична культура : підручник для 5 кл. загальноосвітніх навч. закладів / Ермолова В. М., Іванова Л. І., Операйло С. І. та ін.] — К. : Просвіта, 2005. — 100 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

- забезпечення методичного забезпечення процесу інтеграції олімпійської освіти;
- забезпечення теоретико-методичної підготовки педагогічних кадрів у процесі безперервної освіти.

4. Теоретико-методична підготовки педагогічних кадрів та навчально-методичне забезпечення – одна з визначальних умов підвищення ефективності процесу інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

Розроблена методика дозволяє організувати систему безперервної підготовки педагогічних працівників у процесі післядипломної педагогічної освіти з питань впровадження олімпійської освіти на різних рівнях. Позитивні результати дослідно-експериментальної роботи дають підстави рекомендувати для подальшого використання комплект навчально-методичних матеріалів, що містить навчальні програми, підручники, навчально-методичні посібники для учнів і педагогів загальноосвітніх навчальних закладів.

9. Впровадження структурно-функціональної моделі інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів довело її позитивний вплив на комплекс основних показників навчально-виховного процесу: рівень навчальних досягнень, охоплення заняттями фізичною культурою і спортом; охоплення заняттями художньо-естетичного циклу, прояви антисоціальної поведінки, рівень захворюваності, які значною мірою характеризують соціальне замовлення держави на формування і розвиток фізично, психічно, духовно і соціально здорової дитини. Це підтверджується підвищенням в учнів експериментальних навчальних закладів мотивації до навчання на 5,49 % ($p < 0,001$), до занять фізичною культурою і спортом на 5,61 % ($p < 0,001$), до занять художньо-естетичного циклу на 5,40 % ($p < 0,001$). У той самий час, було відмічено зниження рівня проявів антисоціальної поведінки на 0,42 % ($p < 0,05$) та рівня захворюваності на 3,19 % ($p < 0,005$).

Інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів дозволила прилучити більш широкий загальний школярів до гуманістичних ідеалів і цінностей олімпізму, фізкультурно-спортивної діяльності і здорового способу життя, як наслідок, – сприяти вихованню гармонійно розвиненої дитини, вирішуючи завдання, що стоять сьогодні перед українською освітою.

Перспектива подальших досліджень полягає у розробці шляхів впровадження олімпійської освіти у практику роботи дошкільних навчальних закладів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Основи здоров'я і фізична культура : підручник для 4 кл. загальноосвітніх навч. закладів / [Арефьев В. Г., Ермолова В. М., Качеров О. Б. та ін.] — К. : Просвіта, 2004. — 176 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

2. Фізична культура : підручник для 5 кл. загальноосвітніх навч. закладів / Ермолова В. М., Іванова Л. І., Операйло С. І. та ін.] — К. : Просвіта, 2005. — 100 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

3. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 6 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова, С. І. Операйло. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. — 152 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

4. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 7 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2007. — 208 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

5. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 8 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. — 208 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

6. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 9 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. — 184 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

7. Єрмолова В.М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України / М. М. Булатова, В. М. Єрмолова. — К. : Олімп. л-ра, 2007. — 44 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці методичних рекомендацій до впровадження практичного матеріалу.*

8. Єрмолова В. М. Інтеграція олімпійської освіти у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова. — К. : ТОВ «Козарі», 2008. — 75 с.

9. Єрмолова В.М. Основи олімпійських знань. Навчальна програма спеціального курсу для 5 – 12 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова. — К. : ТОВ «Казарі», 2009. — 20 с.

10. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в школі / В. М. Єрмолова. — К. : ТОВ «Казарі», 2009. — 88 с.

11. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в школі / В. М. Єрмолова. — [2-ге вид.]. — К.: 2009. — 85 с.

12. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура» 5—12 класи / [Єрмолова В. М., Зубалій М. Д., Іванова Л. І. та ін.]. — К. : Перун, 2005. — 272 с. *Особистий внесок здобувача полягає у створенні структури і розробці окремих тем програми.*

13. Фізична культура : експериментальна навчальна програма для учнів 1—4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / [Єрмолова В. М., Іванова І., Смолус Г. Г. та ін.]. — К. : Наук. світ, 2007. — 77 с. *Особистий внесок здобувача полягає у створенні концепції, структури та розробці окремих тем програми.*

14. Програма спеціального курсу для загальноосвітніх навчальних закладів. 5 – 12 класи. Основи олімпійських знань / В. М. Єрмолова // Фіз. виховання в школі. — 2009. — № 5. — С. 42–44.

15. Ігри XXIX Олімпіади. Пекін, 2008 / [Белокуров Д., Єрмолова В., Радченко Л. та за ред. Булатової М.]. — К.: Олімп. л-ра, 2008. — 60 с. *Особистий внесок здобувача полягає у підборі матеріалу.*

3. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 6 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова, С. І. Операйло. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. — 152 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

4. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 7 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2007. — 208 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

5. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 8 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. — 208 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

6. Єрмолова В. М. Фізична культура : підручник для 9 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. — 184 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці концепції та окремих розділів підручника.*

7. Єрмолова В.М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України / М. М. Булатова, В. М. Єрмолова. — К. : Олімп. л-ра, 2007. — 44 с. *Особистий внесок здобувача полягає у розробці методичних рекомендацій до впровадження практичного матеріалу.*

8. Єрмолова В. М. Інтеграція олімпійської освіти у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова. — К. : ТОВ «Козарі», 2008. — 75 с.

9. Єрмолова В.М. Основи олімпійських знань. Навчальна програма спеціального курсу для 5 – 12 кл. загальноосвітньої школи / В. М. Єрмолова. — К. : ТОВ «Казарі», 2009. — 20 с.

10. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в школі / В. М. Єрмолова. — К. : ТОВ «Казарі», 2009. — 88 с.

11. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в школі / В. М. Єрмолова. — [2-ге вид.]. — К.: 2009. — 85 с.

12. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура» 5—12 класи / [Єрмолова В. М., Зубалій М. Д., Іванова Л. І. та ін.]. — К. : Перун, 2005. — 272 с. *Особистий внесок здобувача полягає у створенні структури і розробці окремих тем програми.*

13. Фізична культура : експериментальна навчальна програма для учнів 1—4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / [Єрмолова В. М., Іванова І., Смолюс Г. Г. та ін.]. — К. : Наук. світ, 2007. — 77 с. *Особистий внесок здобувача полягає у створенні концепції, структури та розробці окремих тем програми.*

14. Програма спеціального курсу для загальноосвітніх навчальних закладів. 5 – 12 класи. Основи олімпійських знань / В. М. Єрмолова // Фіз. виховання в школі. — 2009. — № 5. — С. 42–44.

15. Ігри XXIX Олімпіади. Пекін, 2008 / [Белокуров Д., Єрмолова В., Радченко Л. та за ред. Булатової М.]. — К.: Олімп. л-ра, 2008. — 60 с. *Особистий внесок здобувача полягає у підборі матеріалу.*

АНОТАЦІЇ

Ермолова В. М. Теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 — Олімпійський і професійний спорт. — Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2010.

Дисертацію присвячено проблемі теоретико-методичного обґрунтування інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

Розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів. Визначено вплив олімпійської освіти на комплекс основних показників навчально-виховного процесу школярів: рівень навчальних досягнень, охоплення заняттями фізичною культурою і спортом; охоплення заняттями художньо-естетичного циклу, прояви антисоціальної поведінки, рівень захворюваності. Розроблено систему організації підготовки різних категорій педагогічних працівників до діяльності з інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів.

Ключові слова: олімпійська освіта, структурно-функціональна модель, навчально-виховний процес, школярі, педагогічні працівники.

Ермолова В. М. Теоретико-методические основы интеграции олимпийского образования в учебно-воспитательный процессе школьников. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.01 — Олимпийский и профессиональный спорт. — Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, Киев, 2010.

Диссертация посвящена проблеме теоретико-методического обоснования интеграции олимпийского образования в учебно-воспитательный процесс школьников.

В диссертации определены исторические предпосылки формирования олимпийского образования как элемента гуманизации образования и воспитания детей и молодежи. В работе представлен анализ формирования системы олимпийского образования в свете деятельности международных организаций: Международного олимпийского комитета, Международной олимпийской академии, национальных олимпийских академий, Олимпийского музея, международных и национальных центров олимпийских исследований и образования.

Рассмотрены теоретико-методические и организационные основы олимпийского образования в мировом контексте. Охарактеризовано состояние развития системы олимпийского образования в зарубежных странах, странах, которые образовались после распада СССР, в странах, города которых являлись организаторами Игр Олимпиад и зимних Олимпийских игр. Подробно охарактеризована система олимпийского образования в Украине, определены основные направления ее деятельности.

Диссертационным исследованием определено, что внедрение олимпийского образования может реализовываться двумя моделями – общественной и общественно-государственной по таким направлениям: формирование ценностных мотивов социальной направленности спортивной, игровой, учебной, общественно-полезной деятельности; навыков организации спортивной, игровой, учебной, общественно-полезной деятельности; развитие навыков интеллектуального и физического совершенствования; воспитание позитивных моральных и физических качеств, присущих достойному гражданину общества.

Проведенные исследования показали, что отдельную информацию по олимпийской тематике имеют 59,31 % учащихся. Однако 83,98 % школьников имеют желание пополнить свои знания. Несмотря на то, что 84,90 % учащихся считают занятия физической культурой и спортом неотъемлемой частью здорового образа жизни, только 77,25 % опрошенных занимаются физической культурой и спортом.

Результаты констатирующего эксперимента свидетельствуют о том, что в своем большинстве педагогические работники (95 % учителей, 88,46 % директоров, 81,25 % методистов ИППО) видят в идеалах и ценностях олимпизма весомые составляющие идеологической основы учебно-воспитательного процесса школьников.

Разработанная в ходе исследований структурно-функциональная модель интеграции олимпийского образования в учебно-воспитательный процесс школьников, характеризующаяся целью, задачами, содержанием, формами, методами и средствами ее организации, позволила определить организационно-педагогические условия эффективной реализации этого процесса.

Данные результатов эксперимента позволили определить позитивное влияние олимпийского образования на комплекс основных показателей учебно-воспитательного процесса школьников: уровень учебных достижений, охват занятиями физической культурой и спортом; охват занятиями художественно-эстетического цикла, проявления антисоциального поведения, уровень заболеваемости школьников. Это подтверждается повышением у школьников экспериментальных учебных заведений мотивации к учебе на 5,49 % ($p < 0,001$), к занятиям физической культурой и спортом на 5,61 % ($p < 0,001$), к занятиям предметами художественно-эстетического цикла на 5,40 % ($p < 0,001$). В тоже время отмечено снижение уровня проявлений антисоциального поведения на 0,42 % ($p < 0,05$) и уровня заболеваемости простудными заболеваниями на 3,19 % ($p < 0,005$).

В процессе исследования разработана система организации подготовки различных категорий педагогических работников в процессе последипломного образования к деятельности по интеграции олимпийского образования в учебно-воспитательный процесс школьников и комплект учебно-методического обеспечения.

Ключевые слова: олимпийское образование, структурно-функциональная модель, учебно-воспитательный процесс, школьники, педагогические работники.

Yermolova V. M. Theoretical-methodical prerequisites for implementation of the Olympic education into schoolchildren educational process. – Manuscript.

The dissertation work for competition of an academic degree «Candidate of Sciences in Physical Education and Sport» in Specialty 24.00.01 – «Olympic and Professional Sports». — National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, 2010.

The dissertation work is devoted to the problems of the theoretical-methodical fundamentals of implementation of the Olympic education into schoolchildren educational process.

There is developed and theoretically substantiated a structural-functional model for integration of the Olympic education into schoolchildren educational process. There is revealed the impact of the Olympic education onto the complex of core indices in the schoolchildren educational process: educational achievements level, scale of participation in physical culture; scope of engagement in art-esthetic activities, possible manifestation of anti-social behaviours, sickness rate. There is developed a system of pedagogical staff preparation of different categories intended for implementation of the Olympic education into schoolchildren educational process.

Key words: Olympic education, structural-functional model, educational process, schoolchildren, pedagogical staff.